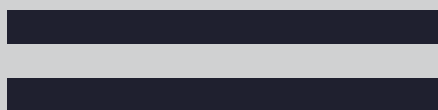

SVENSK STANDARD

SS 990000:2020

Trädvård – Termer och definitioner

Tree care – Terms and definitions

sis Svenska
Institutet för
Standarder

Språk: svenska/Swedish

Utgåva: 2

This preview is downloaded from www.sis.se. Buy the entire standard via <https://www.sis.se/std-80026595>

Den här standarden kan hjälpa dig att effektivisera och kvalitetssäkra ditt arbete. SIS har fler tjänster att erbjuda dig för att underlätta tillämpningen av standarder i din verksamhet.

SIS Abonnemang

Snabb och enkel åtkomst till gällande standard med SIS Abonnemang, en prenumerationstjänst genom vilken din organisation får tillgång till all världens standarder, senaste uppdateringarna och där hela din organisation kan ta del av innehållet i prenumerationen.

Utbildning, event och publikationer

Vi erbjuder även utbildningar, rådgivning och event kring våra mest sålda standarder och frågor kopplade till utveckling av standarder. Vi ger också ut handböcker som underlättar ditt arbete med att använda en specifik standard.

Vill du delta i ett standardiseringsprojekt?

Genom att delta som expert i någon av SIS 300 tekniska kommittéer inom CEN (europeisk standardisering) och/eller ISO (internationell standardisering) har du möjlighet att påverka standardiseringsarbetet i frågor som är viktiga för din organisation. Välkommen att kontakta SIS för att få veta mer!

Kontakt

Skriv till kundservice@sis.se, besök [sis.se](https://www.sis.se) eller ring 08 - 555 523 10

© Copyright/Upphovsrätten till denna produkt tillhör Svenska institutet för standarder, Stockholm, Sverige. Upphovsrätten och användningen av denna produkt regleras i slutanvändarlicensen som återfinns på [sis.se/slutanvandarlicens](https://www.sis.se/slutanvandarlicens) och som du automatiskt blir bunden av när du använder produkten. För ordlista och förkortningar se [sis.se/ordlista](https://www.sis.se/ordlista).

© Copyright Svenska institutet för standarder, Stockholm, Sweden. All rights reserved. The copyright and use of this product is governed by the end-user licence agreement which you automatically will be bound to when using the product. You will find the licence at [sis.se/enduserlicenseagreement](https://www.sis.se/enduserlicenseagreement).

Upplysningar om sakinnehållet i standarden lämnas av Svenska institutet för standarder, telefon 08 - 555 520 00. Standarder kan beställas hos SIS som även lämnar allmänna upplysningar om svensk och utländsk standard.

Standarden är framtagen av kommittén Trädvård, SIS/TK 577.

Har du synpunkter på innehållet i den här standarden, vill du delta i ett kommande revideringsarbete eller vara med och ta fram andra standarder inom området? Gå in på www.sis.se - där hittar du mer information.

Fastställd: 2020-12-11

ICS: 03.080.01; 03.080.20; 07.080; 13.020.01; 91.020

Denna standard ersätter SS 990000:2014, utgåva 1.

This standard supersedes the Swedish Standard SS 990000:2014, edition 1.

LÄSANVISNINGAR FÖR STANDARDER

I dessa anvisningar behandlas huvudprinciperna för hur regler och yttre begränsningar anges i standardiseringsprodukter.

Krav

Ett krav är ett uttryck i ett dokumentets innehåll som anger objektivt verifierbara kriterier som ska uppfyllas och från vilka ingen avvikelse tillåts om efterlevnad av dokumentet ska kunna åberopas. Krav uttrycks med hjälpverbet **ska** (eller **ska inte** för förbud).

Rekommendation

En rekommendation är ett uttryck i ett dokumentets innehåll som anger en valmöjlighet eller ett tillvägagångssätt som bedöms vara särskilt lämpligt utan att nödvändigtvis nämna eller utesluta andra. Rekommendationer uttrycks med hjälpverbet **bör** (eller **bör inte** för avrådanden).

Instruktion

Instruktioner anges i imperativ form och används för att ange hur något görs eller utförs. De kan underordnas en annan regel, såsom ett krav eller en rekommendation. De kan även användas självständigt, och är då att betrakta som krav.

Förklaring

En förklaring är ett uttryck i ett dokumentets innehåll som förmedlar information. En förklaring kan uttrycka tillåtelse, möjlighet eller förmåga. Tillåtelse uttrycks med hjälpverbet **får** (eller motsatsen **behöver inte**). Möjlighet och förmåga uttrycks med hjälpverbet **kan** (eller motsatsen **kan inte**).

READING INSTRUCTIONS FOR STANDARDS

These instructions cover the main principles for the use of provisions and external constraints in standardization deliverables.

Requirement

A requirement is an expression, in the content of a document, that conveys objectively verifiable criteria to be fulfilled, and from which no deviation is permitted if conformance with the document is to be claimed. Requirements are expressed by the auxiliary **shall** (or **shall not** for prohibition).

Recommendation

A recommendation is an expression, in the content of a document, that conveys a suggested possible choice or course of action deemed to be particularly suitable, without necessarily mentioning or excluding others. Recommendations are expressed by the auxiliary **should** (or **should not** for dissuasion).

Instruction

An instruction is expressed in the imperative mood and is used in order to convey an action to be performed. It can be subordinated to another provision, such as a requirement or a recommendation. It can also be used independently and is then to be regarded as a requirement.

Statement

A statement is an expression, in the content of a document, that conveys information. A statement can express permission, possibility or capability. Permission is expressed by the auxiliary **may** (its opposite being **need not**). Possibility and capability are expressed by the auxiliary **can** (its opposite being **cannot**).

Innehållsförteckning	Sida
Orientering.....	iii
1 Omfattning.....	1
2 Normativa hänvisningar.....	1
3 Termer och definitioner.....	1
Bilaga A (informativ) Riskhanteringsprocessen.....	28
Litteraturförteckning.....	29

Orientering

0.1 Tillämpning och syfte

I Sverige är professionell trädvård en växande och mognande bransch där det förekommer olika begrepp och synsätt. Inom trädvårdsrelaterat arbete förekommer också termer och definitioner som lånas från engelska eller översätts olika från person till person, vilket skapar ytterligare missförstånd.

Detta dokument har tagits fram med syfte att ta fram gemensamma begrepp och definitioner så att beställare och leverantörer kan använda ett svenskt fastlagt fackspråk. Det finns ett behov att specificera trädvårdstjänster, både till sakinnehåll och till utförande. Motsvarande CEN- eller ISO-standard finns inte.

Detta dokument vänder sig till alla som arbetar med upphandling, utbildning eller utförande av professionell trädvård. Vidare riktar sig dokumentet till personer som kommer i kontakt med trädvårdsfrågor exempelvis inom förvaltningar och myndigheter.

Kursiverad text i en definition eller anmärkning innebär att den kursiverade termen finns definierad på annat ställe i detta dokument.

Engelska termer har översatts till lämpliga svenska termer. De engelska termerna har i en så stor utsträckning som möjligt angivits som engelsk synonym under varje svensk term. De engelska termer som ingår i detta dokument ska endast betraktas som rekommendationer.

I detta dokument anges endast källa i de fall då definitionen är hämtad från och identisk med denna källas definition. Övriga definitioner är framtagna inom ramen för standardiseringsarbetet. För övriga referenser, se litteraturförteckningen.

Bilaga A innehåller en översikt av riskhanteringsprocessen baserad på de begrepp för riskvärdering som finns med i detta dokument.

Denna utgåva ersätter SS 990000:2014.

0.2 Läsanvisning

Följande läsanvisning gäller för termerna i avsnitt 3.

Terminologinummer

term	Termen anges med inledande gemen, obestämd form singular och fetstil.
synonym	Där lämplig synonym förekommer, anges det.
förkortning	Där lämplig förkortning förekommer, anges det.
engelsk term	Där lämplig engelsk term förekommer, anges det.
definition	Här anges den svenska definitionstexten.

Anm. En eller flera anmärkningar kan finnas för att förtydliga termen.

EXEMPEL: Där det anses vara lämpligt följs termen av ett exempel.

KÄLLA: Där lämplig källa finns, anges det.

1 Omfattning

Detta dokument definierar termer som används i en upphandlings- och utförandeprocess för trädvård, trädvårdstjänster, trädunderhåll samt förnyelse av trädbestånd.

Detta dokument omfattar terminologi för:

- beskrivning av träd,
- funktioner hos träd,
- beskärning och andra beställningsbara åtgärder,
- trädbesiktning,
- naturvård,
- kulturmiljövård,
- riskbedömning,
- skador,
- åtgärder.

Terminologi för skogsproduktion, trädbiologi, markarbeten samt plantskolerelaterade termer omfattas inte.

2 Normativa hänvisningar

Detta dokument innehåller inga normativa hänvisningar.

3 Termer och definitioner

I detta dokument gäller följande termer och definitioner.

3.1

abiotisk skada

en abiotic damage

skada som uppkommit vid ett specifikt tillfälle av annat än levande organism

3.2

abiotisk stress

en abiotic stress

påfrestning orsakad av annat än levande organism

3.3

adventivknopp

en adventitious bud

knopp som utvecklas från annan position än normalt

Anm. 1 till termpost: Den kan bildas direkt från icke tillväxtvävnad eller från *kallus* efter att en stam- eller grenskada har uppstått.

Anm. 2 till termpost: Adventknopp saknar koppling eller spår till ledningsvävnad.

SS 99000:2020 (Sv)

3.4

allé

en avenue

enkelsidig, dubbelsidig eller flerdubbelsidig trädrad

Anm. 1 till termpost: Alléer finns oftast i anslutning till väg, vattendrag eller gräns.

Anm. 2 till termpost: Alléer som uppfyller miljöbalkens kriterier är skyddade och åtgärder som kan skada trädet kräver tillstånd från tillsynsmyndighet (KÄLLA: kap. 7 § 11 i miljöbalken).

3.5

analys

en analysis

bearbetning av insamlade fakta för rekommendationer och/eller beslut

3.6

arbetsområde

en work zone

område inom vilket trädarbeten utförs

3.7

arborikultur

en arboriculture

praktiskt och teoretiskt arbete med träd och förvaltning av träd

3.8

arborist

en arborist

yrkesperson med *arboristutbildning* och/eller certifiering i trädvård och vars kunskap är dokumenterad

Anm. 1 till termpost: Arborister arbetar normalt inte med produktionsskog.

3.9

arboristutbildning

en arborist education

eftergymnasial utbildning om minst två år som resulterar i en examen där trädvård är ett huvudämne

3.10

assisterad trädfällning

en assisted tree felling

trädfällning med hjälp av drag- och tryckanordning

3.11

avancerad trädfällning

en advanced tree felling

fällning av träd som inte kan markfällas i naturlig fällriktning utan hjälpmedel

3.12

avlastningsbeskrning

en weight reduction pruning

beskrning av hela eller delar av träds krona för att förebygga stam- eller grenbrott

3.13

barkbränna

en sun scorch

vävnadsskada som uppkommer på träd med tunn bark, nyplanterat eller nyligen friställt i solexponerade lägen

3.14

barksläpp

en loose bark

skada som orsakar att trädets bark lossnar från veden

3.15

barkstruktur

en bark structure

karaktärsdrag hos bark

Anm. 1 till termpost: Den anger den typiska karaktäristik som en barkyta uppvisar.

3.16

basalskott

epikorma skott som växer från området kring trädets rothals

3.17

begränsning av röta i träd

BARIT

en CODIT (Compartmentalization of Decay in Trees)

modell för att beskriva trädets förmåga att kapsla in eller begränsa en uppkommen röta

Anm. 1 till termpost: Även BASIT, begränsning av skada i träd, har använts för denna term.

3.18

belastningsprovning

en load testing

mätning för att uppskatta belastningsförmågan hos träd eller träddel genom applicering av yttre kraft

Anm. 1 till termpost: Belastningsprovning kan vara statiskt eller dynamiskt.

3.19

beskärning

en pruning

avlägsnande av växtedel med skärande verktyg i ett medvetet syfte

3.20

beskärningsintervall

en pruning cycle

tid mellan återkommande *beskärning*

SS 99000:2020 (Sv)

3.21

bevarandevärde

bevarandeklass

en conservation value

träds värde, baserat på en sammanvägning av kriterier, som rekommendation för framtida förvaltning

Anm. 1 till termpost: Bevarandevärde används ofta som underlag för att besluta om eventuella åtgärder för bevarande.

3.22

biodepå

faunadepå

träddelar som lämnas eller utplaceras i syfte att gynna den biologiska mångfalden

3.23

biologisk mångfald

biodiversitet

en biodiversity

artrikedom, genetisk variation inom arter samt mångfalden av ekosystem

KÄLLA: Nationalencyklopedin

3.24

biotisk skada

en biotic damage

skada som uppkommit vid ett specifikt tillfälle av levande organism

3.25

biotisk stress

en biotic stress

påfrestning orsakad av levande organism eller virus

3.26

bladfall

en defoliation

naturlig eller onaturlig förlust av blad eller barr

3.27

brunnröta

en brown rot

svampkoloniserade ved där främst cellulosa och hemicellulosa bryts ned

Anm. 1 till termpost: Nedbrytningen är beroende av svampart.

Anm. 2 till termpost: Se även *vitröta*.

3.28

certifierad arborist

en certified arborist

arborist som är certifierad enligt för branschen internationellt vedertaget system

EXEMPEL: ISA Certified Arborist och Certified *European Tree Worker*.